MINISTRY OF FINANCE

Verotus ja kestävä kehitys talousarvioesityksessä

Veli Auvinen
TuV 15.10.2021

Talousarvioesitykseen sisältyy hiilineutraaliuden tavoitteita edistäviä veroja, mm.

- Energiaverot
  - Kannustaa energiatehokkuuteen ja energian ja luonnonvarojen säästöön
  - Kannustaa vähäpäästöiseen energian tuotantoon
- Ajoneuvovero ja autovero
  - Kannustaa vähäpäästöisen auton hankintaan ja omistamiseen
- Eräiden juomapakkausten valmistevero
  - Kannustaa liittymään kierrätysjärjestelmään
- Jätevero
  - Kannustaa jätteen hyötykäyttöön

Talousarvioesityksen sisältämiä muutoksia ympäristöveroihin

- Parafiinisen dieselin verotuen pienentäminen
- Energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen pienentäminen
- Liikenteessä käytettävän biokaasun verottomuuden poistaminen
- Kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien lämpöpumppujen, konesalien ja sähkökattiloiden, kiinteistökohtaisten teollisen mittaluokan lämpöpumppujen, energiatehokkuus- ja energian hyödyntämiskriteerit täyttävien konesalien, geotermisten lämpölaitosten kiertovesipumppujen, ja kierrätysteollisuuden siirtäminen alennetun sähköverokannan piiriin
- Turpeen verottoman käytön yläraja laajennetaan koskemaan kaikkia laitoksia ja verottoman käytön ylärajaa kasvatetaan
- Kalankasvatuksen sisällyttäminen maatalouden energiaveronpalautuksen piiriin
- Täyssähköautojen vapauttaminen autoverosta ja täyssähköautojen ajoneuvoveron perusveron korottaminen niin, että se ei koske aiemmin käyttöön otettuja ajoneuvoja

Muu verotus:

- Kotitalousvähennyksen korottaminen öljylämmityksen luopumisen osalta määräaikaisesti
- Nollapäästöisten työsuhdeautojen määräaikaisen verotuen laajentaminen vähäpäästöisiin autoihin

Verotuksen ympäristöohjaus

- Verotukseen sisältyviä poikkeamia voidaan tarkastella verotukien raportoinnin avulla. Verotukilaskennan perustana olevaa normiverojärjestelmää ja laskentamenetelmiä on kuvattu valtiovarainministeriön internetsivuilla (www.vm.fi/verotuet)
- Verotuet kuvaavat verotuksen rakenteeseen monista syistä tehtyjä poikkeamia, eivätkä ne sellaisenaan sovellu ympäristölle haitallisten tukien tai ympäristöperusteisuuden tarkasteluun
- Olennaisinta on eri verolajien verorakenteen ympäristöperusteisuus sekä ympäristöverojen efektiivinen taso
  - Myös verolajin normiverojärjestelmä itsessään saattaa sisältää huomattavasti merkittävämpiä ympäristön kannalta epäedulliseen kulutukseen kannustavia piirteitä tai rakenteita kuin verotuet
  - Toisaalta ympäristöveroissakaan sinänsä ympäristöperusteinen normiverojärjestelmä ei edusta aina ympäristönäkökulmasta optimaalista rakennetta

Verotukien laskenta

- Verotuet lasketaan erikseen säännöskohtaisesti vertaamalla staattisesti poikkeavaa verokohtelua kussakin verolajissa määriteltyyn normitasoon
  - Tuet vaikuttavat hintoihin ja käyttäytymiseen, mitä staattisessa verotukilaskennassa ei pystytä ottamaan huomioon
  - Todellisuudessa verotuet ovat osin päällekkäisiä
- Noin 1/3:lle verotuista ei pystytä esittämään euromääräistä arviota
- Osalle verotuista voidaan esittää vain karkea suuruusluokka-arvio ja joillekin on vasta ajan kuluessa löydetty laskentatapoja tai arvioita
- Laskentamenetelmät ja aineistot vaihtelevat tarkoista edellisvuoden verotiedoista muihin, usein vanhempiin tilastotietoihin sekä erilaisiin mallinnuksiin
  - Joillekin verotuille on useita laskentamenetelmiä
- mm. edellä mainituista syistä johtuen verotukia ei voi summata keskenään

Mitä verotuen euromäärän muutos kertoo?

- Syitä tuen euromäärän muutokseen:
  - Verotuen lainsäädäntömuutos
  - Veropohjan eli esimerkiksi veronalaisen kulutuksen muutos
  - Laskentamenetelmien muutos
  - Aineiston muutos tai päivitys
  - Toteuma ja arvio tulevasta voi olla erilaisella tarkkuudella
  - Normiverojärjestelmän muutos
- Verotuen euromäärän muutoksen tarkastelu ei yksinään riitä
- Verotukikohtainen tarkastelu mahdollistuu, kun arvioijalle on selvää, mihin normijärjestelmän vertailutasoon nähden verotuki on laskettu ja mistä muutos johtuu

Ote TAE:n yhteydessä julkaistusta verotuet 2020-2022 –muistiosta (www.vm.fi/verotuet)

Verotuki	Normiverotaso	Huomioitavaa aineistosta	Muuta huomioitavaa	Verotuen arvo		
				2020	2021	2022
Raideliikenteen sähkön verottomuus, L 1260/1996, 7 § 4 k	Sähköveroluokka I	Ei tarkkaa eikä ajantasaista tietoa. Viimeisimmät arviot kulloinkin 2 vuoden takaa.		19	19	19
Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus, L 1260/1996 8a § 1 mom. Muutos L 1446/2011	Veronpalautuksen määrä	Ajantasainen tieto veronpalautustiedoista	Verotukea pienennetään v. 2022 ja se poistuu v. 2025	225	225	58
Maatalouden energiaveron palautus, L 603/2006, 4 §	Veronpalautuksen määrä	Ajantasainen tieto veronpalautustiedoista	Verotuki kasvoi v. 2021 veronkorotusten myötä.	35	35	48
Dieselpolttoaineen normia alempi verokanta, L 1472/1994	Liikenteen polttoaineiden energiaveromallin mukainen verotaso dieselille	Ajantasainen tieto veroilmoitusaineistosta		741	718	730
Parafiinisen dieselin verotuki, L 1472/1994	Liikenteen polttoaineiden energiaveromallin mukainen verotaso (jossa huomioidaan puhtaiden ajoneuvojen direktiivi), josta vähennetty dieselöljyn verotuki	Ajantasainen tieto veroilmoitusaineistosta	Määritelty verotueksi 22.8.2019 (ks. Linkki). Verotuki pienenee 2022 ja poistuu 2023.	100	75	35
Työkoneissa käytetyn kevyen polttoaineen normia alempi verokanta, L 1280/2003 6 ja 7 §. Muutos L 1399/2010.	Liikenteen polttoaineiden energiaveromallin mukainen verotaso dieselille (dieselin vero lisättynä dieselin verotuella)	Ei tarkkaa eikä ajantasaista tietoa. Perustuu tilaston sijaan mallinnukseen (VTT-TYKO).		472	478	472

Verotukien käyttäminen ympäristölle haitallisten tukien määrän indikaattorina

- Verotukien määrittelyä ja niihin tehtyjä rajauksia ei ole tehty ympäristönäkökulmasta
- Normiverojärjestelmään on valittu joitain verorakenteen elementtejä, mutta se ei esimerkiksi huomioi muuta sääntelyä, kuten päästökauppaa
- Normiverojärjestelmästä tuleva vertailutaso, johon verotukilaskenta on tehty, ei ole välttämättä ympäristön kannalta optimaalinen taso
- Samaan verotukeen saattaa myös sisältyä sekä ympäristölle hyödyllisiä että haitallisia piirteitä
- Verotukilaskentaan liittyvien menetelmien ja puutteiden takia yksittäisten verotukien euromäärien laskeminen yhteen ei anna oikeaa kuvaa tukien kokonaismäärästä

Verotuksen ympäristöohjaus

- Ympäristöohjauksen tason ja muutosten kuvaaminen eri verolajeissa (henkilöverotus, elinkeinoverotus, ALV..) on vaikeaa

Energiaverotus

- Fossiilisten polttoaineiden efektiivinen energiaverorasitus/päästöohjaus euroina hiilidioksiditonnilta
  - Verot, verottomuudet, veronalennukset ja –palautukset
  - Päästökauppa
- Vastaavantapainen esitystapa on jo käytössä OECD:ssa ja joissain EU:n jäsenvaltioissa

Fossiilisten polttoaineiden kulutukseen kohdistuva päästöohjaus

		Osuus polttoaineiden päästöistä vuonna 2019	2022 Efektiivinen verotaso €/tCO2	2022 PK-hinta €/tCO2	2022 Yhteensä €/tCO2	2021 Yhteensä €/tCO2
Liikenne ja työkoneet yhteensä		**37 %**	**217**	**2**	**219**	**216**
Moottoribensiini	Ei-PK	11 %	323		323	323
Diesel[1]	Ei-PK	18 %	220		220	214
Maakaasu ja raideliikenteen polttoöljy	Ei-PK	0 %	107		107	107
Työkoneet pl. maatalous	Ei-PK	4 %	105		105	105
Maatalouden työkoneet	Ei-PK	2 %	66		66	66
Kaupallinen lentoliikenne (kotimainen)	PK	1 %	0	55	55	55
Kaupallinen vesiliikenne (kotimainen)	Ei-PK	1 %	0		0	0
Energiantuotanto ja rakennusten lämmitys yhteensä		**63 %**	**26**	**44**	**71**	**70**
Erillinen lämmöntuotanto[2]	PK	1 %	104	55	159	159
Erillinen lämmöntuotanto[2]	Ei-PK	7 %	106		106	106
Yhdistetty tuotanto, lämmön osuus[2]	PK	9 %	65	55	120	120
Energiaintensiiviset yritykset[2]	PK	3 %	34	55	89	86
Energiaintensiiviset yritykset[2]	Ei-PK	0 %	70		70	63
Maatalouden polttoöljy lämmitykseen	Ei-PK	1 %	65		65	65
Turve[3]	PK	8 %	6	55	61	61
Turve[3]	Ei-PK	2 %	9		9	10
Sähköntuotanto, teollinen ensikäyttö ym.	PK	31 %	0	55	55	55
Sähköntuotanto, teollinen ensikäyttö ym.	Ei-PK	2 %	0		0	0
Yhteensä		**100 %**	**96**	**29**	**124**	**123**

[1] Dieselin alennetun verokannan osalta on huomioitava henkilöautoilta kannettava käyttövoimavero.

[2] Ei sisällä turvetta.

[3] Sisältää erillisen lämmöntuotannon, yhdistetyn tuotannon ja energiaintensiivisten yritysten palautuksen.

Sähkön kulutukseen kohdistuva energiaverotus

	Osuus sähkön kulutuksesta %	Verotaso 2022 €/MWh	Verotaso 2021 €/MWh
Kotitaloudet, palvelut, tieliikenne	49,1 %	22,53	22,53
Teollisuus, kaivostoiminta, maatalous, suuret konesalit	49,1 %	0,63	0,63
Kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat lämpöpumput, konesalit ja sähkökattilat, teollisen mittaluokan lämpöpumput jne.	0,6 %	0,63	22,53
Kierrätysteollisuus	0,1 %	0,63	22,53
Raideliikenne	1,1 %	0	0
Yhteensä	100 %	11,37	11,54

MINISTRY
OF FINANCE

Kiitos!